

TOVERITAR

This issue of the Toveritar contains no articles such as require an affirmed translation according to Act of Oct. 15th, 1917.

No. 38

PAINOS 10,149

Tiistaina, Syyskuun 20 p.—Tuesday, Sept. 20th.

1921—Yhdestoista Vuosik.

❖ Piirteitä Suomen työläisnaisten toiminnasta kansalaissodan aikana ja sen jälkeen ❖

L.

Olkoonpa ihminen vakaukseltaan vaikka kuinka jalon aatteen elähtytämä, niin vasta se, että me käytännössä joudumme näitä aatteitamme toteuttamaan, niiden puolesta taistelemaan ja uhrautumaan, tulee osoittamaan, mitä me todellisuudessa olemme.

Vuosi 1918, ja sen jälkeinen kauhun aikakausi, tarjosi Suomen työväenluokalle vakavan tilaisuuden näyttää ylläkkuvatulla tavalla, kuinka paljon se tahoo ja pystyy uhraamaan ihmiskunnan jaloimman aatteen, köyhälistön asian puolesta.

Tässä taistelussa me emme nüännäisesti voittaneet, vaan me hävisimme ja menetimme paljon.—Mitä me voitimme, tulee kerran aika vastaamaan. Kuitenkin nyt jo voimme merkitä, että tämän taistelun kautta, on Suomen työväenluokka tulikirjaimin piirtänyt nimensä ihmiskunnan ja vallankumouksen historiaan.

Tarkoitukseni ei ole tässä tarkemmin lähteä kuvaamaan tämän taistelun yksityiskohtia, vaan muutamin sanoin kosketella sitä, mikä oli Suomen työläisnaisten, sen äitien ja tyttärien osuus tässä toistaiseksi tukahdutetussa vallankumouksessamme.

Niinkuin ehkä muissakin maissa, niin Suomessa, ovat työläisnaiset vielä verrattain heikosti järjestyneitä. Tähän ovat olleet vaikuttamassa monet seikat. Ensiksikin on talous- ja ravintoalalla työskentelevillä naisilla aivan näihin asti olleet työajat niin pitkiä, ja vapaa-ajat lyhyitä ja epäsiinänsä järjestettyjä, että se on tehnyt järjestäytymisen miltei mahdottomaksi. Melkein pä samaa voidaan sanoa tehdas-aloillakin työskentelevistä naisista. Kun nämä naiset sitten ovat joutuneet naimisiin, perhe- ja elämänhuolet yhä lisääntyneet, on järjestäytymiskysymys pysynyt heille toisarvoisena, siitä huolimatta, vaikka mies olisikin ankara järjestömiehen.

Vasta sitä mukaa, kuin sos. nuorisoliike ehti tehdä kasvatustyötä työläisnuorison keskuudessa, tulee tämäkin asiointi muuttamaan.

Että luokkatietoisuus naisten keskuudessa oli tästä huolimatta voimakkaaksi kypsynyt, tuli selvästi näkymään kansalaissodan syttyessä, joka ehdottomasti vaati myöskin naisten välitöntä uhrautumista ja toimintaa.

Erikoista mainitsemista ansaitsee se tyyneys ja vakava asiantila, jota naiseksemme osoittivat, antaessaan rakkaimpansa, poikansa, puolisonsa ja sulhasensa suuren asemme puolesta taistelemaan. Reippaina ja toivorikkaina saattoivat he rintamalle lähtevä miehiänsä, vaikkakin tietoisina, että he siltä matkalta eivät ehkä elävänä palaa. Sellaista uljuutta voi nainen osoittaa ainoastaan silloin, kun hän on tietoinen mistä on kysymys.—Täytyi tuntee mitä suurinta kunnioitusta ja mykkää ihastusta, nähdessään naisen, joka rintamalta tuotujen kaatuneiden joukosta löysi poikansa tai puolisonsa ja mitä suurimmassa surussaan kykeni lohduttautumaan sillä tietoisuudella, että rakkaimpansa oli taistellut jalon taistelun ja kuollut hyvän asian puolesta.

Erikoisesti muistan erään 62 vuotisen leski-äidin, joka oli menettänyt kaikki kolme poikaansa. Yksi oli kaatunut taistelussa Karjalan rintamalla, toinen joutunut Länsi-Suomessa valkoisten vangiksi ja surmattu ja kolmas, nuorin poikansa, oli vapaaehtoisesti, rautatiellä lämmittäjänä ollen, pyrkinyt panssaririjunan lämmittäjäksi ja joutui siten Vilppulan rintamalle. Kiihkaissa hyökkäyksissä, joita panssaririjuna teki Vilppulaan, tunkeutui eräs kranaatin sirpale veturin tähyttäjääkosta sisään, ruhjoen nuoren sankarin päin ja rinnan. Herättyään tajuttomasta tilastaan, oli hän kyennyt lausumaan kolme sanaa, jotka olivat hänen viimeisensä: Voitetttiinko, päästiinkö perille?

Kaiken tämän sai tietää äiti, kun hän rintaman auettua, ensimmäisellä junalla kaukaa Pohjanmaalta, saapui Helsinkiin poikansa tapaamaan. Saatoin häntä Mäntymäen veljeshaudoille, joka silloin vielä oli lahtareilta koskemattomana, ja jossa 205 sankariamme lepäsi, tulipunaseppelten koristaman kummun alla, niiden joukossa hänen nuorin poikansa. Tulin tässä kysyneeksi vanhukseksi, kuinka hän jaksaa kantaa näin raskaan surun? En milloinkaan unhoita, kun hän tarttui käteeni ja vastasi: "Oi, nuori toveri, vaikka minulla on niin hyvät pojat ja nyt näin vanhana turvattomaksi jäin, niin en voi surra heitä. Olen vaan niin onnellinen tietäessäni, että olen voinut synnyttää ja kasvattaa sankareita."—Tunsin silloin, kuinka suureksi kohosi silmissäni tämä yksinkertainen kansannainen, ja vaikka kaikki silloin näyttikin niin toivottomalta, varmistuin siinä luottamuksessa, että Suomen työväenluokka on liian jaloa sortuakseen vastustajan koston uhrina. Se on vielä kerran nouseva ja katkova kahleensa, voitava julman sortajansa.

Niin kaunis ja ylevä kuin ylläkertomani onkin, niin oli se kuitenkin yleinen piirre naisten keskuudessa, tietysti harvoja poikkeuksia lukuunottamatta. Mutta myöskin aktiiviseen toimintaan ottivat naiset osaa. Jo ennen taistelujen alkamistaan ilmoittautui punaselle kaartilille sadottain naisia, mahdollista tarvetta varten. Ja taistelun alettua oli rintamalle sairaanhoitajiksi haluavia nuoria naisia enemmän tarjolla kuin oli tarpeen. Kaikessa toiminnassa ja järjestelyssä toimivat naiset käsikädessä

miesten kera, vieläpä aseellisessakin taistelussa miestovereiden oman lausunnon mukaan osoittivat he täyttä urhoollisuutta.

Vaikein aika koitti kuitenkin naisillemme voittajan saavuttua, jolloin miehet vietiin joko suorastaan sorakuopan reunalle tai vankileireihin kuolemaan, naisten jäädessä lapsinensa voittajan armoille tai joutuessa saman kohtalon alaiseksi kuin miehetkin.

Kaiken mitä kelpavaa oli jäänyt, saalistivat valkoiset. Rahat, ellei suorastaan ryöstetty, julistettiin kelpaamattomiksi. Asema oli synkkä. Nälkä ja kuolema uhkasi kaikkialla. Asunnoista häädöt olivat päiväjärjestyksessä. Valkoisten teurastuksista vankiloissa saapui joka päivä kauheita tietoja. Verta-tilkkuvia olivat sanomalehtien kirjoitukset. Yksinpä kirjailijain murhahimon innoittamina antoivat kaiken kirjallisen kykynsä valkolaharten palvelukseen. Ilmari Kianto m.m. kuvasi Suomen työläisnaista naarassudeksi, joka on vaarallinen jos se saa jäädä elämään...

Epätoivo ja masennus näin ollen tahtoi väkisin voittaa. Tästä huolimatta en tavannut ainoatakaan naista, joka olisi syyttänyt miestänsä siitä mitä sai kärsiä. Lätkuttavinta oli nähdä vapaudessa olevien kieltäytyvän viikkomääriä esim. leipiosuudestansa, voidaksensa sen lähettää hengenpitteksi vankileireissä oleville omaisillemme, tällakin tavoin tehden jalointa, mitä ihmiseltä voidaan odottaa. Luulenpa muuten, että valkoiset, harjoittamansa kaamean terrorin kautta, jaloistivat ja kypsyttivät Suomen työväenluokkaa enemmän ja enemmän kelloilleksi siihen suureen tehtävään, joka sitä odottaa ja jonka se tulee suorittamaan.

II.

Vuotena 1919 alkoi järjestötoiminta jonkun verran elpyä, vaikkakaan ei niissä merkeissä kuin se ennen oli ja nyt on. Mustimmat oikeistososiaalidemokraatit, jotka kauniisti olivat säilyttäneet itsensä vallankumouksesta ja sen seurauksista, nyt koottivat johtaa Suomen työväenliikettä vieromaan vallankumouksellisia toimintatapoja ja veljeilyyn verrisen porvariston kanssa.

Tässä he kuitenkin huonosti onnistuivat, vaan täten menettivät kokonaan luokkatietoisien työväen kannatuksen.

V. 1919 lopulla kokoontui naisten liittokokous, joka jo silloin lausui vakavat sanansa Sos.-dem. johtajajerojen taantumuksesta poliitikasta, ja päätti liiton toiminnan pysyttäväksi edelleen jyrkän marxilaisen luokkataistelun kannalla. Yhteistoimintaa Sos.-dem. puolueen kanssa päätettiin pitää ainoastaan, jos puoluekin pitää samoja periaatteita ja omaksuu edelleen vallankumoukselliset menettelytavat. Samaan aikaan pidetty Sos.-dem. puoluekokous kuitenkin oikeistoherojen keinoittelujen tähden, täydellisesti epäonnistui ja johti kuten tunnetaan Sos.-dem. puolueen täydelliseen häviöön ja hajaannukseen.

Vasta tämän jälkeen v. 1920 alussa, voidaankin merkitä Suomen työväenliikkeen todellista elpymistä, samalla kun järjestöt yksi toisensa perään erosivat Sos.-dem. puolueesta, sekä vapautuivat taantumuksesta johtajistaan. Naisyhdistykset, jotka käsittävät jäseninään suurimmalta osaltaan perheenäitejä, eivät suinkaan olleet vähemmän tietoisia. Huomattavana ilmiönä nimittäin oli, että juuri naisjärjestöt eri paikkakunnilla ensimmäisenä katkoivat suhteensa Sos.-dem. puolueeseen, sekä astuivat vallankumouksellisen luokkataistelun tielle. Useilla suuremmillakin paikkakunnilla ovat naisseurat joutuneet myöskin perustamaan sosialistisia kunnallisyhdistyksiä.

Vallankumoustaistelijat

Niin monet kerrat heidät nähtiin eespäin rientävän ja palanneina jälleen verissä päin. Mutta uudelleen täyttiin sen tehtävän, riemumarssin tahdissa he laulelevat näin:
Eespäin! Mars, eespäin!

Ken pelkuri, ei voi ryynnistää, vaan hiljalleen ja huokailien urhoista jälkeen jää. Ken asian sen omakseen ottaa voi, sen huulilla alati tää huuto soi:
Eespäin! Mars, eespäin!

Nyt jokainen, niin jokainen riveihin rientäkää! Ja jokaisella nyt urhokkaasti kas, pystyyn nouskoon pääl! Ja sanat nämä jälleen soi, ne kaikkialla kuulla voi:
— Eespäin! Mars, eespäin!

Taisteluun aina valmiina on joka mies ja nainen! Pois arkailu ja huokailu, nyt ollos luottavainen ja voittoon varmaan uskova, kun torvet kajahtaa — Työläisluokan velvollisuus on vapauttaa maa — Ja silloin taas se kajahtaa:
Eespäin! Mars, eespäin!

H. M.